

เขื่อนดินริมแนวแม่น้ำเจ้าพระยาป้องกันน้ำท่วม

องค์การบริหารส่วนตำบลโพสะ จังหวัดอ่างทอง

พื้นที่ตำบลโพสะเป็นพื้นที่ราบลุ่ม หนองเป็นแนวยาวไปกับแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นพื้นที่ที่มักเสี่ยงกับการเกิดน้ำท่วมแทบทุกปี โดยในช่วงฤดูฝนมีฝนตกหนักในพื้นที่ ประกอบกับเมื่อพื้นที่ต้นแม่น้ำเจ้าพระยามีฝนตกหนัก ทำให้ระดับปริมาณน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาที่ไหลผ่านไปยังจังหวัดอ่างทองเพื่อลงสู่อ่าวไทยเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย ส่งผลให้เกิดน้ำท่วมในพื้นที่ตำบลโพสะ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อพื้นที่เกษตรกรรม บ้านเรือนของประชาชน รวมทั้งโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่มูลค่าหลายล้านบาท โดยเฉพาะการเกิดน้ำท่วมใหญ่พื้นที่ภาคกลางในปี 2538 พื้นที่ตำบลโพสะมีมูลค่าความเสียหายมีมูลค่าประมาณ 5,000,000 บาท นอกจากนี้การเกิดภาวะน้ำท่วมทำให้ประชาชนประสบปัญหาไร้อยุธาศัย ไม่มีน้ำสะอาดสำหรับอุปโภคบริโภค และการเดินทางคมนาคมไม่สะดวก

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2547

อำเภอ: เมืองอ่างทอง

จังหวัด: อ่างทอง

ประชากร: 3,522 คน

พื้นที่: 9.27 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีนวัตกรรม

ปี 2543 องค์การบริหารส่วนตำบลโพสะจัดทำ “เขื่อนดินริมแนวแม่น้ำเจ้าพระยาป้องกันน้ำท่วม” โดยสร้างแนวแม่น้ำเจ้าพระยาลอดแนวยาวของพื้นที่ตำบลโพสะที่ขนานกับแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อเพิ่มความสูงของแนวคันกันน้ำจากระดับตลิ่งแม่น้ำ เพื่อป้องกันปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูฝน โดยขอความร่วมมือจากประชาชนในการสละที่ดินของตนเองในแนวการก่อสร้างเขื่อน

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. อบต.โพสะก่อสร้างเขื่อนดินและกำแพงผนังคอนกรีตเสริมเหล็ก ริมแนวแม่น้ำเจ้าพระยา โดยเขื่อนดิน มีความสูงเฉลี่ย 2.0 – 2.5 เมตร ฐานกว้างเฉลี่ย 8.0 – 12.0 เมตร และมีความยาวจากท้ายจรดหัวตำบล รวมทั้งสิ้น 7.42 กิโลเมตร
2. อบต. โพสะ สามารถขอความร่วมมือจากประชาชนจำนวน 150 ครัวเรือนในการสละที่ดินริมแนวแม่น้ำเจ้าพระยา สำหรับก่อสร้างเขื่อนดินริมแนวแม่น้ำเจ้าพระยา โดยที่ อบต. ไม่ต้องจ่ายเงินค่าเวนคืนที่ดินให้แก่ประชาชน เนื่องจากนายก อบต. รองนายก อบต. ปลัด อบต. สมาชิกสภา อบต. ตลอดจนผู้นำชุมชนเข้าไปเจรจาขอความร่วมมือจากประชาชนในการสละที่ดิน เพื่อสร้างเขื่อนดิน
3. ประชาชนในตำบลโพสะ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในการดูแลและตรวจรับการก่อสร้างเขื่อนดินจำนวน 21 ช่วงโครงการละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 42 คน
4. พื้นที่ครัวเรือนใดที่อยู่ใกล้ริมแนวแม่น้ำเจ้าพระยา และไม่สามารถย้ายครัวเรือนออกจากพื้นที่ได้ อบต. จะดำเนินการสร้างกำแพงผนังคอนกรีตเสริมเหล็กเชื่อมต่อกับเขื่อนดิน ความสูงเท่าคันเขื่อนดิน
5. อบต. ได้ดำเนินการสร้างเขื่อนดินในพื้นที่ต่าง ๆ ตั้งแต่ปี 2543 – 2547 ดังรายละเอียดต่อไปนี้
 - ปี 2543 ก่อสร้างเขื่อนดินในพื้นที่ หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 6
 - ปี 2544 ก่อสร้างเขื่อนดินในพื้นที่ หมู่ที่ 2 3 4 5 6 7 และ 8
 - ปี 2545 ก่อสร้างเขื่อนดินในพื้นที่ หมู่ที่ 6

- ปี 2546 ก่อสร้างเขื่อนดินในพื้นที่ หมู่ที่ 3, 6, 7 และ 8 และก่อสร้างกำแพงผนังคอนกรีตเสริมเหล็กในพื้นที่หมู่ที่ 3
- ปี 2547 ก่อสร้างเขื่อนดินในพื้นที่ หมู่ที่ 1 และ 3 และก่อสร้างกำแพงผนังคอนกรีตเสริมเหล็กในพื้นที่หมู่ที่ 5

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน	งบประมาณของ อบต. ในระยะเวลา 5 ปี	6,643,343 บาท
	1. การก่อสร้างเขื่อนดิน ปี 2543 – 2547	5,270,743 บาท
บุคลากร	2. การก่อสร้างกำแพงผนังคอนกรีตเสริมเหล็ก	1,360,000 บาท
	3. ค่าตอบแทนตัวแทนหมู่บ้านในการตรวจรับงานจำนวน 42 คน	12,600 บาท
	1. คณะผู้บริหาร อบต.	3 คน
	2. ปลัด อบต.	1 คน
	3. สมาชิกสภา อบต.	13 คน
	4. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน	17 คน
	5. นายช่างโยธา	1 คน
	6. ตัวแทนประชาชนแต่ละหมู่บ้านในการตรวจดูแลการก่อสร้างและตรวจรับงาน	42 คน

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
พฤศจิกายน 2542	อบต. โพสะจัดทำประชาคมหมู่บ้านจำนวน 8 หมู่บ้าน และจัดทำประชาคมตำบล ที่ประชุมประชาคมต้องการให้ อบต. ป้องกันปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝน	อบต.
ธันวาคม 2542	คณะผู้บริหาร อบต. และปลัด อบต. หาแนวทางในการป้องกันปัญหาน้ำท่วม นำวิธีการแก้ปัญหาจากชุมชนริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาแห่งอื่นมาวิเคราะห์ พบว่ามีการสร้างเขื่อน 2 รูปแบบ ได้แก่ เขื่อนคอนกรีต และเขื่อนดิน เมื่อนำต้นทุนการดำเนินงานมาเปรียบเทียบ พบว่าค่าใช้จ่ายในการสร้างเขื่อนดินถูกกว่าการสร้างเขื่อนคอนกรีตเป็นจำนวนมาก และเหมาะสมกับงบประมาณที่มีอย่างจำกัดของ อบต. จึงตัดสินใจสร้างเขื่อนดินริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา	คณะผู้บริหารอบต. / ปลัด อบต.
มกราคม - กุมภาพันธ์ 2543	นายก อบต. ปลัด อบต. และนายช่างโยธา ดำเนินการสำรวจพื้นที่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อทำแบบแปลนร่างของเขื่อนดิน	นายก อบต. / ปลัด อบต. / นายช่างโยธา
มีนาคม 2543	นำเรื่องการสร้างเขื่อนดินขออนุมัติงบประมาณจากสภา อบต. และสภา อบต. อนุมัติงบประมาณปี 2543 ในการก่อสร้างจำนวน 837,543 บาท	คณะผู้บริหารอบต. สภา อบต.
พฤษภาคม 2543	อบต. ประชาสัมพันธ์การสร้างเขื่อนดินให้ประชาชนในตำบลรับทราบ และขอความร่วมมือครัวเรือนที่มีที่ดินริมแม่น้ำเจ้าพระยา ที่อยู่ในแนวการสร้างเขื่อน เพื่อขอความอนุเคราะห์ที่ดินในการก่อสร้างเขื่อนดิน และมีการรับสมัครประชาชนในหมู่บ้านที่กำลังมีการก่อสร้างเขื่อนดิน หมู่บ้านละ 2 คน มาเป็นคณะกรรมการในการดูแลการก่อสร้างและ	อบต.

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
	ตรวจรับงานก่อสร้าง	
พฤษภาคม 2543	อบต. แจ้งบริษัทเอกชนในพื้นที่ตำบลโพสะ ให้ทราบว่าจะดำเนินการสร้างเขื่อนดินรอบพื้นที่แนวริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาตลอดแนว ขอความร่วมมือบริษัทเอกชนในการสร้างเขื่อนเพื่อป้องกันในเขตของโรงงานเอง บริษัทเอกชนตกลงสร้างเขื่อนคอนกรีตในพื้นที่ของตนเอง	อบต./บริษัทเอกชน
มิถุนายน – กันยายน 2543	นายก อบต. คณะผู้บริหาร อบต. ปลัด อบต. สมาชิกสภา อบต. ทำการขอความร่วมมือจากครัวเรือนตามบ้าน โดยเริ่มจากครัวเรือนที่อยู่ในพื้นที่ระยะแรกของการสร้างเขื่อน และหากครัวเรือนใดไม่ให้ความร่วมมือในการสละที่ดิน อบต. ใช้วิธีการเชิญบุคคลที่เป็นที่นับถือของครัวเรือนนั้นมาช่วยในการเจรจาให้ยินยอม ซึ่งในบางรายต้องใช้การเจรจาหลายรอบกระทั่งประสบความสำเร็จ	นายก อบต./คณะผู้บริหาร อบต./ปลัด อบต./สมาชิกสภา อบต./กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน/
กรกฎาคม 2543	ทำการเปิดประมูลการก่อสร้างเขื่อนดิน โดยในปี 2543 มีบริษัทที่ได้รับการประมูลจำนวน 2 บริษัท ก่อสร้างเขื่อนดินในพื้นที่หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 6	อบต.
สิงหาคม - พฤศจิกายน 2543	ก่อสร้างเขื่อนดินในพื้นที่หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 6 โดยในการก่อสร้างมีนายช่างโยธา และตัวแทนหมู่บ้านตรวจดูการก่อสร้าง และตรวจรับงานก่อสร้างเมื่อเสร็จงาน	บริษัทรับเหมาก่อสร้าง/ นายช่างโยธา/ ตัวแทนหมู่บ้าน
เมษายน 2544	ทำการขออนุมัติงบประมาณในการสร้างเขื่อนดินจากสภา อบต. และได้อนุมัติงบประมาณ 2,759,997 บาท ในการก่อสร้างเขื่อนดินในหมู่ที่ 2, 3, 4, 5, 6, 7 และ 8	คณะผู้บริหารอบต. / สภา อบต.
เมษายน 2544 - มกราคม 2545	ก่อสร้างเขื่อนดินในพื้นที่หมู่ที่ 2, 3, 4, 5, 6, 7 และ 8	บริษัทรับเหมาก่อสร้าง/ นายช่างโยธา/ ตัวแทนหมู่บ้าน
เมษายน 2545	ทำการขออนุมัติงบประมาณในการสร้างเขื่อนดินและกำแพงผนังคอนกรีตเสริมเหล็กจากสภา อบต. และได้อนุมัติงบประมาณ 1,565,203 บาท ในการก่อสร้างเขื่อนดินในหมู่ที่ 3, 6, 7 และ 8	คณะผู้บริหาร อบต. สภา อบต.
พฤศจิกายน 2545 - มิถุนายน 2546	ก่อสร้างเขื่อนดินและกำแพงผนังคอนกรีตเสริมเหล็กในพื้นที่หมู่ที่ 3, 6, 7 และ 8	บริษัทรับเหมาก่อสร้าง นายช่างโยธา ตัวแทนหมู่บ้าน
เมษายน 2546	ทำการขออนุมัติงบประมาณในการสร้างเขื่อนดินจากสภา อบต. และได้อนุมัติงบประมาณ 1,468,000 บาท ในการก่อสร้างเขื่อนดินและกำแพงผนังคอนกรีตเสริมเหล็กในหมู่ที่ 1, 3, และ 5	คณะผู้บริหาร อบต. สภา อบต.
พฤษภาคม - สิงหาคม 2547	ก่อสร้างเขื่อนดินและกำแพงผนังคอนกรีตเสริมเหล็กในพื้นที่หมู่ที่ 1, 3, และ 5	บริษัทรับเหมาก่อสร้าง/ นายช่างโยธา/ ตัวแทนหมู่บ้าน
สิงหาคม 2547	เขื่อนดินริมแนวแม่น้ำเจ้าพระยา ดำเนินการสร้างเสร็จสิ้นตลอดแนวพื้นที่ตำบลโพสะ	อบต.

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. พื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณตำบลโพสะไม่มีเขื่อนกันน้ำ เพื่อป้องกันน้ำท่วม ทำให้ในช่วงฤดูฝนของทุกปี พื้นที่ตำบลโพสะประสบปัญหาน้ำท่วม ก่อให้เกิดความเสียหายต่อพื้นที่เกษตรกรรม บ้านเรือนของประชาชน รวมทั้งโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ มูลค่าหลายล้านบาท

หลังการดำเนินการ

1. พื้นที่ริมแนวแม่น้ำเจ้าพระยา ของ อบต. โพสะทั้งหมดมีเขื่อนดินและกำแพงผนังคอนกรีตเสริมเหล็กตลอดแนวเป็นระยะทาง 7.42 กิโลเมตร ซึ่งคันเขื่อนดินสูงจากตลิ่งแม่น้ำ 2.0 – 2.5 เมตร สามารถป้องกันน้ำหลากและน้ำท่วมในกรณีปกติได้
2. ประชาชนจำนวน 150 ครัวเรือนให้ความร่วมมือกับ อบต. ในการสร้างเขื่อนดิน โดยสละที่ดินริมแนวแม่น้ำเจ้าพระยา สำหรับก่อสร้างเขื่อนดินริมแนวแม่น้ำเจ้าพระยา โดยที่ อบต. ไม่ต้องจ่ายเงินค่าเวนคืนที่ดินให้แก่ประชาชน
3. การให้ประชาชนในชุมชนที่มีการก่อสร้างเขื่อนดินเข้าร่วมในการตรวจรับงาน ทำให้ประชาชนพึงพอใจในแนวทางการแก้ไขปัญหาของ อบต.

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. ประชาชนบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือในการสละที่ดินของตนเอง เพื่อจัดทำเขื่อนดิน	1. มีการให้บุคคลที่เป็นที่นับถือของครัวเรือนและเพื่อนบ้านเข้าไปช่วยในการเจรจาให้ยินยอมสละที่ดิน ซึ่งในบางรายต้องใช้เวลาเจรจาหลายรอบกระทั่งประสบความสำเร็จ 2. ระยะแรกประชาชนยังไม่ค่อยเต็มใจ แต่เมื่อเห็นผลงานในหมู่บ้าน ที่ได้ก่อสร้างเขื่อนดินไปแล้ว ประชาชนในหมู่บ้านที่อยู่ในช่วงการก่อสร้างระยะกลางและระยะหลังให้ความร่วมมือดีขึ้น เพราะอยากให้บ้านและหมู่บ้านของตนเองมีเขื่อนดินป้องกันน้ำท่วมเร็วขึ้น

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. ผู้บริหารเห็นความสำคัญของการแก้ไขปัญหาและมีวิสัยทัศน์ในการแก้ไขปัญหาภายใต้งบประมาณที่จำกัด
2. การจัดทำเขื่อนดินเป็นโครงการที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือกับ อบต. เป็นอย่างดีในการทำงาน

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

อบต. ดำเนินการก่อสร้างเขื่อนดินอย่างต่อเนื่องจนแล้วเสร็จ และมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการซ่อมแซมเขื่อนดิน หากเกิดการชำรุดและทรุดตัว

บทเรียนที่ได้รับ

หากประชาชนในพื้นที่ให้ความร่วมมือในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างดี
การทำงานต่าง ๆ ย่อมประสบความสำเร็จได้

ความเป็นไปได้ในการถ่ายทอดประสบการณ์

1. ผู้บริหารต้องเห็นความสำคัญของปัญหาและมีวิสัยทัศน์ในการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่ดีที่สุด
ภายใต้งบประมาณที่จำกัด
2. ประชาชนในพื้นที่ให้ความร่วมมือในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นางบุญเรือน ก้อนทองดี
ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลโพสะ
ที่อยู่ : หมู่ 5 ตำบลโพสะ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง 14100
โทรศัพท์ : (035) 620-080

ชื่อ-นามสกุล : ว่าที่ร้อยตรีเดชา ฐประมาน
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลโพสะ
ที่อยู่ : หมู่ 5 ตำบลโพสะ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง 14100
โทรศัพท์ : (035) 620-080

ชื่อ-นามสกุล : นายเทิดศักดิ์ เทียงจิตต์
ตำแหน่ง : หัวหน้าส่วนโยธา
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลโพสะ
ที่อยู่ : หมู่ 5 ตำบลโพสะ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง 14100
โทรศัพท์ : (035) 620-080

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีนใหม่ : พ.ศ. 2543

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	หมู่ 5 ตำบลโพสะ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง 14100
ขนาดพื้นที่	9.27 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	3,806,790.53 บาท (ปีงบประมาณ 2543) 1.27 % งบกลาง 11.96 % เงินเดือนและค่าจ้างประจำ 1.29 % ค่าจ้างชั่วคราว 17.04 % ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและวัสดุ 1.48 % ค่าสาธารณูปโภค 1.87 % ค่าอุดหนุน 55.67 % ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง 0.83 % เงินอุดหนุนพิเศษ 2.62 % เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ 5.97 % รายจ่ายเงินสะสม
งบประมาณรายได้	4,554,531.51 บาท (ปีงบประมาณ 2543) 39.08 % จัดเก็บเอง 16.23 % รัฐจัดสรรให้ 6.54 % ค่าธรรมเนียมค่าปรับและใบอนุญาต 2.50 % รายได้จากทรัพย์สิน 1.09 % รายได้เบ็ดเตล็ด 29.57 % เงินอุดหนุน 4.99 % เงินได้อื่น
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	8 คน 3 คน พนักงานท้องถิ่น 4 คน ลูกจ้างประจำ 1 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	3,487 คน
จำนวนครัวเรือน	700 ครัวเรือน
ประชากรแฝง	100 คน
รายได้เฉลี่ยประชากร	22,000 บาท
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	ตำบลโพสะ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอเมืองอ่างทอง อยู่ห่างจากตัวอำเภอเมืองอ่างทอง ประมาณ 5 กิโลเมตร ภูมิประเทศของตำบลเป็นพื้นที่ราบลุ่ม ดิน แม่น้ำเจ้าพระยา เหมาะแก่การเกษตรมีคูคลองพอที่จะ ระบายน้ำช่วยระบบเกษตรได้พอสมควร อาชีพส่วนใหญ่ ของประชาชน คือ ทำนา ทำสวน เลี้ยงปลา รับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ รับราชการ วิถี ชีวิตประชาชนรักสงบ และมีความเป็นอนุรักษ์นิยมสูง